

קובץ עץ חיים

ע"ש דבינו
מרץ הדברי חיים ז"י

מוקדש לברורי הלכה
ופלפול דאורייתא
מנהגי ישראל
ומילי דחסידותא

מפעל
זכרון אשר צבי

שפתי ישנים

תשובה ומענה מהגאון הבית אפרים ז"ל
להגאון המשכנות יעקב ז"ל בעניני עירובין

ברורי הלכה

- שיעור עיסה לחלה בקמח מלא -
- קדימת מילת כהן לישראל -
- דין גארטל לתפילה -

מעין החיים

שיעור גליון ס"ת ומגילות קטנות
ודעת כ"ק מרן מהר"ש הראשון מבאבוב ז"י

שנה ה' חוברת א' [ב"א] - אדר ב' תשע"ד

קובץ עץ חיים

נערך ע"י תלמידי וחסידי באבוב

וי"ל ע"י מערכת בית צדיקים

ברוקלין ניו יארק יצ"ו

הרב אהרן מאיר מייזליש שליט"א

עורך ראשי

חברי מערכת

הרב חיים מאיר סגל שליט"א, בני ברק

הרב משה יצחק טעמפלער שליט"א, ירושלים

הרב משה נחמי' הכהן לעוויטא שליט"א, וויליאמסבורג

הרב חיים אהרן אונגער שליט"א, וויליאמסבורג

הרב יצחק מאיר שטערנבוך שליט"א, ירושלים

הרב אהרן יצחק אייזנבערג שליט"א, בארא פארק

שערי הקובץ פתוחים לכל מאן דבעי ומבקש לפרסם פרי הגיוני לבו ומחשבתו חידושי תורה בהלכה ופלפול, מנהג אגדה ומילי דחסידות.

וזאת למודעי כי כל אחריות תוכן החידו"ת ומאמרים בהלכה המתפרסמים בקובצנו חלה על הכותבים בלבד ולא על המערכת, ועל דעת זה אנו מודפיסים אותם.

המערכת משאירה לעצמה הזכות לבחור ולהחליט על הופעת מאמר והדפסתו, לשנותו ולשפרו לצורך תיקון הלשון וכיוצא. הכותבים מתבקשים לכתוב בכתב ובסגנון ברור.

כל הזכויות שמורות להמערכת, ואסור להדפיס שום מאמר או חלק ממנו או להעתיקו בכל אופן שהוא מבלי רשות המערכת.

מועד האחרון להעביר חידו"ת וכ"י עבור קובץ הבא הוא ר"ח ניסן ה'תשס"ט.

התודה והברכה

להני גברי יקירי

על עמדם לימיננו להגדיל תורה ולהאדירה

הרב ישכר בעריש לעזער הי"ו

מו"ה יעקב יצחק הכהן לעוויטא הי"ו

מו"ה לייבל הירש הי"ו

מו"ה יוסף שמואל לעמפל הי"ו

מו"ה אלהן וואלף ריינהאלד הי"ו

הרב ברוך יצחק גוטטער הי"ו

ר' נתן נטע וואלמאטה נ"י נכד רבינו הדברי חיים זי"ע

לע"נ אביו ר' דוד ב"ר נתן נטע ע"ה

נלב"ע י"ד סיון

אמו מרת שפרה הינדא ב"ר יוסף ע"ה

נלב"ע ג' אדר

ר' דוד סטרומפף נ"י

בנש"ק מו"ה מרדכי גליק הי"ו

ישאו ברכה מאת ד'

ויתברכו בכל משאלות לבכם לטובה

מערכת קובץ עץ חיים

KOVETZ EITZ CHAIM

A TORAH AND HALACHA JOURNAL

COMPILED AND PREPARED BY THE WORLDWIDE BOBOV INSTITUTIONS

UNDER THE LEADERSHIP OF THE BOBOVER REBBE SHLITA

- Vol. 8 Issue 1 No. 21 Addar Sheini 5774 -

מען לשילוח מאמרים מכתבים והערות:

1636 49TH STREET, BROOKLYN N.Y. 11204

TEL: (718) 851 0005 טל': FAX: (718) 425 8960 פקס:

EMAIL: KOVETZEITZCHAIM@GMAIL.COM

EDITOR-IN-CHIEF: RABBI AARON M. MEISELS

יזכרון אשר צבי

קובץ זה מוקדש

לעילוי נשמת הרה"ח מו"ה ר' אשר צבי ע"ה

בן הרה"ח מו"ה ר' ברוך ז"ל

אשר שמו יוחק לזכרון עלי ע"ץ החיים

נלב"ע ל"ג בעומר תש"ל לפ"ק

ת. נ. צ. ב. ה.

הונצח ע"י בנו הרבני הנגיד החסיד

מו"ה **יעקב רייז** הי"ו

פטרון קובץ עץ חיים

עץ חיים היא למחזיקים בה

ידידנו החשוב רודף צדקה וחסד תומך תורה ולומדיה

הנה"ח מוה"ר **אברהם פינחס**

בערקאוויטש הי"ו

תומך קובץ עץ חיים

אשר נטה שכמו לכלכל הוצאות הדפוס

יתן ד' ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו

ויזכה להרבות פעלים לתורה ולתעודה כאוות נפשו הטוב

הטיבה לה' לטובים ולישרים בלבותם

ידידינו הנגיד החסיד בנן של קדושים הולך בדרכי אבותיו הגדולים
הרב יהושע חיים מאיר גריססג-טט שליט"א
על עזרתו למען הוצאת הקובץ

לזכר ולע"נ זקנו מוה"ר יהושע חיים בן מוה"ר שלמה צבי ז"ל נלב"ע ו' אדר תשכ"ב
וזקנתו מרת בלומא בת מוה"ר מאיר ע"ה נלב"ע ג' כסלו תשס"ו
ולז"נ דודו מוה"ר משה שלום בן מוה"ר יהושע חיים ז"ל נלב"ע אדר"ח אדר תשע"ג

יעלהו ה' על גבי מרומי הצלחות ויזכה לרב ברכות ושובע שמוחות

ידידינו האברך הנגיד והנכבד זכה לתורה וגדולה כאחד

מו"ה מרדכי צבי געץ שליט"א
העומד לימינו בהוצאת הקובץ לאור עולם

יתן ה' ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו ויזכה להרבות פעלים לתורה ולתעודה

מזכרת נצח

לזכרון עולם יוחק נשמת אבי מורי

מו"ה אברהם דוב ע"ה בן מו"ה פריץ ז"ל
שנלב"ע ט' סיון תשע"א לפ"ק

הי' תלמיד להגאון רבי יוסף אלימלך כהנא זצ"ל הי"ד אב"ד ור"מ דק"ק אונגוואר יצ"ו
ונסמך להוראה ע"י הגאון רבי יהושע גרינוואלד זצ"ל אב"ד דק"ק חוסט יצ"ו
ישב כמה שנים על התורה ועל העבודה תחת צלו של הגה"ק מהר"א מבעלזא זצוק"ל

הונצח ע"י בנו

פריץ משה טרענק

תוכן הענינים

שפתי ישנים

- ברכת הריח על צימערניג נעגלאך וורדין יג
הגאון רבי צבי הירש לעווין זצ"ל
אב"ד בערלין יצ"ו, בעמח"ס צבא רב
- התחיל סעודת פורים מבעו"י והתפלל ערבית באמצע אם מזכיר על הנסים בברהמ"ז . . יז
הגאון רבי משה חיים סוסקיניו זצ"ל, דיין בעיר פירינצי יצ"ו
הגאון רבי דניאל פירני זצ"ל, בעל עיקרי הד"ט
רבי בנימין משה מעלי חכהן ז"ל, איש ירושלים
רבי יצחק חיים די מדינה ז"ל
- תשובה ומוענה אל הגאון בעל משכנות יעקב זצ"ל בעניני עירובין וגדרי רה"ר דאורייתא
- אי נקטינן כדברי ר"י דאתי רבים ומבטלי מחיצתא כה
הגאון רבי אפרים זלמן מרגליות זצ"ל מבראד
בעל מטה אפרים ושו"ת בית אפרים ועוד
- בדין נישואי ב' אחים לב' אחיות לב
הגאון רבי מרדכי שמואל גירונדי ז"ל, אב"ד דק"ק פאדובה יצ"ו בעמח"ס קבוצת כסף
הגאון רבי דוד זכות זצ"ל, אב"ד מודינא יצ"ו בעמח"ס זכר דוד
הגאון רבי אברהם רייניו ז"ל, אב"ד גוראצה יצ"ו
- באיסור לשום סיד בקבר המת מ
הגאון רבי אברהם יונה זצ"ל
אב"ד וויניציא יצ"ו
- פרפרת נאה בסוגיא דמגילה סמוך ונראה מה
הגאון רבי נפתלי מנחם הערציני זצ"ל
אבד"ק ווילקאטש יצ"ו

חדוותא דשמעתתא

- פלפולא חריפתא מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א נא
ביאורים בסוגיא דתקפו כהן (כבא מציעא ו:)
ובישוב דעת הרמב"ם דתקפו כהן אין מוציאין אותו מידו
- בענין גזירות מדעתינו אחרי חתימת התלמוד נח
הגאון רבי יעקב חיים סופר שליט"א
ראש ישיבת כף החיים, עיה"ק ירושלים ת"ו
- שיטת הרמב"ן בדין הדלקת נרות במקדש עא
הרה"ג רבי ישראל בער מאנדעל שליט"א
ר"מ במתיבתא עץ חיים דבאבוב, ברוקלין ניו יארק יצ"ו
- בדין עיסת ישראל שגלגלה נכרי [ביאור דברי השבלי לקט במי שיש לו משרתת עכו"ם וגלגלה עיסתו] עו
הרה"ג רבי אהרן מאיר מייזליש שליט"א
ראה"כ עץ חיים קיראלהאזא, ברוקלין ניו יארק יצ"ו

בירורי הלכה

- בירור מקיף בדינא דהכון וענין לבישת אזור (גארטל) בתפילה פג
הרה"ג רבי משה הלוי שולזינגער שליט"א
מרבני כולל פונוביוז, בני ברק יצ"ו
- בירור בדין תפילין שנתרפה אחד מהתפירות אם נפסל הריבוע בזה קא
הרה"ג רבי חיים שלמה רוטמנער שליט"א
כולל אברכים דחסידי באבוב, ברוקלין נ.י. יצ"ו
- הפטרה לאנשים "חשובים" בלבד קז
הגאון רבי משה הילמאן שליט"א
בעמח"ס "עומק הכבוד" רב ור"מ בפלעטבוש יצ"ו
- פרי פסיפלורה (Passion Fruit) האם ברכתו בורא פרי העץ או האדמה קיא
הגאון רבי פינחס אברהם מיערס שליט"א
אבד"ק האג והגליל יצ"ו, מח"ס שו"ת דברי פינחס
- בירור מקיף במצות כיבוד אב ואם כשמצוה האב דבר שאין בו שום הנאה . . . קמו
הרב אליעזר זאב פריעדמאן שליט"א
הרב שלום אליעזר טווערסקי שליט"א
כולל מנחה חדשה, ברוקלין ניו יארק יצ"ו
- בדין הכשר כלים שנאפו בהם פת עכו"ם קלב
הגאון רבי אשר יעקב וועסטהיים שליט"א
ראב"ד מאנשעסטער יצ"ו
- כשיש שני ילדים למול ואחד מהם כהן אם יש למולו ראשון קלח
הרב יחיאל מיכל הכהן טרענער שליט"א
קרית יואל מאנרא יצ"ו
- טבלה קודם גמר הז' נקיים, ולאח"ז עמדה על טעותה אם תוכל להשלים יום
השביעי קמו
הרב חיים יעקב ווייזער שליט"א
כולל אברכים דחסידי באבוב, ברוקלין ניו יארק יצ"ו
- בירור שיעור המתחייב בחלה "בקמח מלא" [Whole Wheat] שבזמננו ובדין עיסה
שניטל מורסנן וחזר לתוכן קנו
הרב אשר ישעי' חורוויץ שליט"א
עיה"ק ירושלים תובכ"א
- אם מותר לשנות מעות צדקה מעני לעני קסה
הרה"ג רבי אליעזר הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "חינוך הבנים כהלכתו" ושא"ס, בית שמש יצ"ו
- בדבר הפסד שנגרם על ידי ייעוץ אומן קעה
הרב יחזקאל יעקב יהודה היילברון שליט"א
מרבני כולל טארטיקוב, ברוקלין נ.י. יצ"ו

מנהגי ישראל

ענין אמירת בואי כלה וקבלת שבת בשמחה בהלכה ובמנהג קפא

הרה"ג רבי אברהם יהושע רעמק שליט"א
דומ"ץ, ברוקלין ניו יארק יצ"ו

בענין כיסוי הפת בשבת קודש והמסתעף קצא

הרב ברוך אברהם היילפרין שליט"א
כולל אברכים דחסידי באבוב, ברוקלין נ.י. יצ"ו

מעין החיים

שיעור הגליונות בס"ת ומגילת אסתר קטנות - [שיעור גליוני ס"ת של מרן הדברי חיים זי"ע - בדעת כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש הראשון וצוק"ל בזה - שיעור גליון המגילה שכתבו הרה"ק בעל בני יששכר זי"ע] רא

הרב אהרן דוב הכהן לעווילא שליט"א
סופר סת"ם, ברוקלין נ.י. יצ"ו

ספרי דבי רב (מאמר ג') - חיבוריו ופרי עטו של מרן רבינו הדברי חיים מצאנז זי"ע רמו

הרב חיים שלמה לערנער שליט"א
ביהמ"ד דחסידי באבוב, אלעד יצ"ו

ציצים ופרחים

עולת שבת ומועד - ד"ת מלוקטים מכת"י וספרים נדירים רבה
המערכת

על קצה המזלג [מקורות בהו"ל על אכילה בסנו"ם] רלח

הרה"ג רבי ישראל דנדרוביץ שליט"א
ראש בית המדרש 'באר האבות', מח"ס 'הנחמדים מזהב', ערד יצ"ו

גדר קיום מצות ונקדשתי בתוך בני ישראל, ומעלת ישראל הנהרג על ידי נכרי . . . ער

הרב יצחק כ"ץ שליט"א
ברוקלין ניו יארק יצ"ו

קביעת עתים לתורה - התגלות יוסף לאחיו ביום הפורים - מכירת יוסף היה בשבת - מכירת יוסף היה בליל פסח - נישואי יעקב עם לאה היה ל"ג בעומר רעט

הרב אליעזר ווייס שליט"א
בית שמש יצ"ו

קונטרס מגילת סממנין רפט

הרב יוסף צלא שליט"א
כולל ראהמסטרייוקא, ברוקלין ניו יארק יצ"ו

בענין שירת הלויים בבית המקדש רצו

הרה"ג רבי ישראל פרידמאן שליט"א
רב דק"ק טשארטקוב, מאנשעסער יצ"ו

לימוד המוסר של ליל הסדר בזמן הזה שב
 הרב משה שווערד
 קווינס, ניו יארק יצ"ו

❧ משיב חכמים ❧

בדין בן א"י המגיע לחו"ל ביו"ט שני שיג
 הגאון רבי שלו' יעקב גרינשטיין שליט"א
 מרבני אנ"ש ודומ"ץ בית הוראה לעיקוואוד, ברוקלין נ.י. יצ"ו
 מענה על הבירור למעשה בשערוריית הבשר בלאס אנדזשאלעס שמו
 הרה"ג רבי אריה צבי רומנבערג שליט"א
 מרבני חסידי גור, בית שמש יצ"ו

תגובת הכותבים שיו
 הרב נחמ' זיידמאן שליט"א
 הרב מתתיהו דינקלס שליט"א
 כולל יחיאל יהודה, לאס אנדזשאלעס יצ"ו

❧ דברי הימים ❧

שבעה נשיאים מהלל הזקן עד רבינו הקדוש שכב
 הרב מנחם יוסף ראטנבערג שליט"א
 כולל אברכים דחסידי גור, עיה"ק ירושלים ת"ו
 תולדות ודברי ימי הגה"ק רבי שמוחה מבברקא זי"ע, תלמיד בעל פרי מגדים זי"ע והרה"ק
 רבי משולם זוסיא מהאניפאלי זי"ע שלה
 הרב ישכר בעריש ווייס שליט"א
 ברוקלין ניו יארק יצ"ו

❧ עם הספר ❧

מקורות ומ"מ לספה"ק מאור ושמש שסו
 הרב מנחם אברהם בראון שליט"א
 מכון "אור הספר", עיה"ק ירושלים תובכ"א
 מקורו של "מדרש" המובא בתוספות שעב
 הרב בן ציון משה יוסף גאלדפינגער שליט"א
 ר"מ בשיבת אהלי שם נייטרא, מאנסי נ.י. יצ"ו
 שיטת הגאון הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זצ"ל אב"ד אה"ו בדין "מיוקת הבירור" שעו
 הרה"ג רבי חיים דוד אהרן מיפענברון שליט"א
 ראש ישיבת מתיבתא דליובאוויטש, לונדון יצ"ו

❧ הערות וחידושים ❧

בענין החיוב לעמוד במקום שכלו שלש פסיעות עד שיגיע ש"צ לקדושה - ולימודי זכות
 על המקילין שפג
 הרב משה יוסף טווערסקי שליט"א
 ביהמ"ד קהל שערי ציון ד'באבוב, ברוקלין נ.י. יצ"ו

בישולי גוים שנתבשלו לצורך החולה בשבת	שפח
הרב משה מיימון שליט"א	
בית מדרש גבוה, לעיקוואוד יצ"ו	
חיבור ופירוק אבני לגו וקליקס בשבת	שצא
הגאון רבי אהרן ליבערמאן שליט"א	
ראש כולל ומח"ס משנת אהרן, בני ברק יצ"ו	
חוברת של המשחק "סאדאקא" לאיזה מגדרי המוקצה שייד	שצד
הרב יצחק שלמה לוריא שליט"א	
כולל יחיאל יהודה, לאס אנדושעלעס יצ"ו	
דברים בשם אמרם (מאמר ז')	שצז
הרב בן ציון גרינפעלד שליט"א	
ביהמ"ד קהל שערי ציון דבאבוב, ברוקלין נ.י. יצ"ו	
ביאור ענין קריאת הלל בליל פסח	תו
הרב ישעי' פרענקל שליט"א	
עיה"ק ירושלים תובב"א	

תמיהות וישובים

הערה בדין ברכת שמן אפרסמון - אברהם דוד הלוי רוטנבערג ☪ הערה בפירוש מתוך מדבש על הזוהר הקדוש - בן ציון גרינפעלד ☪ הערה בדין נשים אי רשאות להתפלל בחלוק בית ומטפחת ונעלי בית - הרב משה הלוי שולצינגער ☪ הערה במס' יבמות \ הערה בפרש"י עה"ת \ הערה בספר קדושת לוי \ הערה בספר מדרש יהונתן \ בענין זמירות אומר בשבחי' ולמבצע על ריפתא להאריז"ל - הרב אשר זעליג גאלדמאן ☪ ישוב דברי השו"ע בדין תערוכת שנפל אחד מהם לים \ בשיטת הרמב"ן בדין קריבות בעונת הוסת \ תמיהה בהכנת הש"ך בדברי הפסוק - הרב אברהם יהודה שלאמאויטש

מכתבים למערכת

בהא שאין יודעים גלגול הקודם \ דפוסי הטורים \ ומאתיים לנוטרים הוא חומש מלגו \ פירוש תיבת מחה והחילוק בינו לבין מחק - יונתן בנימין בוכינגער ☪ שיטת הרמב"ן אי יש השגחה פרטית כבע"ח י. וויסמאנדל ☪ כיסוי ראש בכתולות בשעת הזכרת שם שמים - מאיר פריעדמאן ☪ הערות במאמרו של הר"י דנדרוביץ - זכריה הולצער ☪ בענין סריקת פיאות הראש - שלו' יעקב גרינשטיין ☪ ישוב דברי מרן הד"ח ז"ל בעניני גיטין - י. פיללער ☪ אזהרה לשמוח בחג הפסח \ ישוב לדברי הרה"ק מרימנוב \ דמות דיוקנו של הרה"ק משינאווא ז"ל - ברוך שפירא ☪ בענין הערות על הנהגות ישרות מהמגיד מטשארנאביל זי"ע \ טעם על לחם משנה בשבת \ סך הכל טעמי' בענין לחם משנה בשבת - הרב אשר זעליג גאלדמאן

מגן אבות בדבר"ו [ד]	תלא
מערכת בית צדיקים	
חצרות באבוב, ברוקלין נ.י. יצ"ו	

דברים אחדים - ליכרון בספר	בסוף הספר
הרב אברהם פנחס בערקאוויטש שיח' לאויט"א	
ברוקלין נ.י. יצ"ו	

